

особливості будуть притаманні усій лінійці горілки під певною торговою маркою, то саме це може слугувати основою для позиціонування бренду.

Після значного збільшення кількості алкогольних брендів на українському ринку алкогольної продукції споживачі зіштовхнулися з максимальним насиченням внутрішнього ринку алкогольними брендами різних форматів, що створює сприятливі умови для розвитку брендингу. Але у зв'язку із кризовою економічною ситуацією компанії-учасниці розуміють, що після кризи на ринку залишаться тільки компанії-лідери, що володіють сильними брендами загальнонаціонального масштабу, розвитою системою дистрибуції та високоякісною продукцією з низькою собівартістю. Тому саме наполеглива творча праця спеціалістів у напрямку розробки нових стратегій позиціонування торгових марок в умовах кризи здатна забезпечити компанії успіх та прибуток у довгостроковій перспективі.

Перспективи подальших досліджень. Можна зазначити, що потрібно і надалі продовжувати проводити дослідження конкурентного стану та мотиваційних уподобань на ринку продовольчих товарів, щоб знати виробнику, як можливо вплинути на споживача при позиціонуванні свого товару.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Державний комітет статистики України. – Україна в цифрах. – Статистичний довідник, Київ – Видавництво «Консультант» – 2009. – 264 с.
2. Зозульов О.В. Брендінг антибрендінг: що вибрати в Україні? // маркетинг в Україні. 2008.- №4 (14). – С.26-28.

УДК 3336.748.12(477)

ІНФЛЯЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ ТА СПОСОБИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Сілецька Н.В. – к. е. н., доцент, Херсонський ДАУ

Постановка проблеми. Інфляція як економічне явище існує вже тривалий час. Вважається, що її поява пов'язана з виникненням паперових грошей, з функціонуванням яких вона нерозривно пов'язана. Актуальність проблеми інфляційних процесів, значення їх вивчення і невирішеність ряду методичних і практичних питань щодо причин та наслідків визначили тему даного дослідження.

Стан вивчення проблеми. Теоретико – методологічні засади інфляції, її динаміку досліджували такі вчені, як С. Фішер, К. Маркс, Дж. Кейнс, Д. Рікардо, М. Фрідмен, Ф. Енгельс, Д. Дорнбуш та інші. Фундаментальні теоретичні та методичні основи дослідження інфляційних процесів одержали подальший розвиток у дослідженнях багатьох видатних вітчизняних науковців, але особливо слід відзначити таких, як А. Гальчинський, П. Гайдуцький, В. Прісняков, Т. Ковальчук, С. Кораблін та інші.

Метою дослідження є визначення причин інфляційних процесів в Україні та способи їх подолання.

Для досягнення мети в роботі були поставлені й вирішені такі завдання: провести аналіз інфляційних процесів в Україні; виявити і систематизувати фактори,

які впливають на інфляцію; визначити характерні тенденції інфляційних процесів; проаналізувати вплив зовнішніх чинників на інфляційні процеси.

Результати досліджень. Інфляція – це процес зростання рівня цін у країні внаслідок порушення закону грошового обігу. Інфляція виникає тоді, коли в обігу знаходиться надлишкова кількість грошей (готівкових і безготівкових). Таке становище веде до їх знецінення, гроші дешевіють, а ціни зростають. Інфляція є тонке соціально – економічне явище, породжене диспропорціями виробництва в різних сферах ринкового господарства. Одночасно інфляція – одна з найбільш гострих проблем сучасного розвитку економіки практично всіх країн світу.

За темпом зростання цін інфляція буває:

1. Помірна, коли ціни зростають у середньому до 10% на рік. Такий вид інфляції вважається безпечним, а враховуючи неможливість забезпечення ідеальної рівноваги грошового обігу, навіть бажаним, оскільки надлишок грошової маси у декілька відсотків може «підхлюстувати» економіку. Це так, адже при зростанні цін люди більше купують, очікуючи, що у майбутньому ці ж купівлі обійдуться ще дорожче. Активізація попиту відповідно стимулює виробництво.

2. Галопуюча, коли ціни зростають понад 10% на рік.

3. Гіперінфляція - найнебезпечніша, коли ціни зростають понад 1000% на рік або 50% на місяць, чи 1% на день. Гіперінфляція руйнує економіку. Це проявляється, зокрема, у різкому знеціненні боргових зобов'язань, доходів і заощаджень. Зникають стимули для виробництва, зате процвітає спекулятивний бізнес. Руйнівні процеси досягають апогею, коли економічні суб'єкти знову повертаються до бартерних взаєморозрахунків, виплат зарплати працівникам продукцією тощо.

Основні причини інфляції:

1. Надлишковий сукупний попит, зумовлений, головним чином, неефективною політикою уряду і надмірною емісією грошей (інфляція попиту);

2. Зростання витрат виробництва, зумовлене необґрунтованим підвищенням заробітної плати, підвищенням цін монополіям, різким збільшенням витрат на оплату імпортованих ресурсів тощо (інфляція пропозиції або витрат).

Різкий сплеск інфляції припадає саме на 2007 рік. Тому для подальшого дослідження цього процесу варто зупинитись на його зародженні.

Протягом 2007-2008 років інфляція споживчих цін зросла аж до 30,2%. Щомісяця за цей період споживчі ціни зростали на 2-4%. Зростання індексу цін виробників також різко прискорилось - до 37,5% у 2008 році. Серед цін виробників насамперед зростали ціни на енергоносії - на 45% для сировини і на 69% для продуктів переробки, і на продукцію металургії, де ціни на руду зросли на 89%, а на готовий продукт на 53%.

Основними причинами такого «здуття» економіки були:

- підвищення цін на імпортований газ;
- стимулююча монетарна політика, імпортована із США за режиму фіксованого валютного курсу, та вторинні наслідки високої інфляції;
- завдяки прив'язці гривні до долара США велика різниця між процентними ставками в Україні й закордоном стимулювала значні потоки капіталу в Україну;
- банки продовжували кредитну експансію, що спричинило зростання грошового мультиплікатора на 12%. Як наслідок, пропозиція грошей зросла на 52,2%.

Але вже наприкінці 2008 року інфляція уповільнилась до 29,3%. На динаміку цього показника вплинули сезонні фактори, послаблення споживчого попиту та

адміністративний тиск. Національний банк України зобов'язав комерційні банки розміщувати резерви в розмірі 20% від короткострокових позик і депозитів нерезидентів на окремих рахунках НБУ.

Інфляція в Україні в грудні 2009 р. відносно попереднього місяця склала 0,9%, за даними Держкомстату. У грудні 2009 р. відносно грудня 2008 р. інфляція в Україні склала 12,3% (зокрема ціни на продукти харчування виросли на 10,9%). Що стосується інфляції за грудень 2009р., то ціни на продукти харчування виросли на 1,7%, на алкогольні напої і тютюнові вироби - на 0,8%, на фармацевтичну продукцію і медичні товари - на 0,4%, тарифи на житлово-комунальні послуги - на 0,2%.

У 2010 р. тривала посуха привела до зростання цін не тільки в Україні, але й у Росії, проте там інфляція менша - 0,6% за серпень. В Україні продукти дорожчають не лише через посуху, але й недофінансування галузі. У 2009 році уряд усунувся від фінансування програм з підтримки АПК, не повертав борги трейдерам, невчасно сплачував дотації власникам худоби. Як наслідок, вже у серпні 2010р. стали стрімко дорожчати продукти: хліб - на 2,4%, масло - на 5,8%, алкоголь і тютюн - на 3,7%, молоко, сир і яйця - на 2,3%. Ситуація у м'ясо-молочній галузі не змінилася на краще. Поголів'я худоби і далі скорочується, дорожчають корми, відповідно, зростає у ціні і продукція. Під тиском МВФ Кабмін з 1 серпня підняв ціни на газ для населення на 50%, що, за підрахунками експертів, розкрутить маховик інфляції на 5% за рік. Тарифи на житлово-комунальні послуги зростуть в середньому на 30%.

На 2011 рік у бюджеті закладено показник інфляції 8,9% . Тобто, навіть нижче, ніж у 2010 році. Для його досягнення НБУ і Кабмін мають один гарантований і впливовий важіль – курс гривні.

Щоб цю тенденцію змінити, треба переходити до таргетування інфляції. Це означає, що НБУ повинен орієнтуватися на той рівень, якого він бажає досягти. Якщо він хоче досягти, наприклад, 5-7% інфляції, то він повинен дозволити курсу змінитися настільки, наскільки це дозволить досягти бажаного показника.

Традиційно наша держава – це країна високої інфляції. За всі роки незалежності середній показник зростання цін коливався в районі 10 -12%. Тому очікування на 2011 рік щодо прискорення інфляції владі нейтралізувати буде вельми не просто.

Висновки. Заходи по оздоровленню фінансової ситуації в Україні можуть дати позитивні результати тільки за умов початкового, обов'язкового і суттєвого оздоровлення фінансів базової ланки економіки – фінанси підприємств та організацій, ефективного стимулювання ділової активності та підприємництва, продукуючого процесу.

Здійснення оздоровлення фінансової ситуації в Україні надасть змогу зупинити негативні процеси в економіці – падіння рівня виробництва, знецінення грошей, дефіцит держбюджету – та забезпечити передумови для подальшого економічного росту.

Важливу роль у стабілізації економічної ситуації та приборканні інфляційних процесів відіграє держава. Серед основних стабілізуючих заходів мають бути:

- регулювання системи оподаткування (зниження податків і стимулювання виробництва);
- розвиток ринку цінних паперів;
- обмеження бартерних операцій;

- відмова НБ від прямого кредитування бюджетного дефіциту та неперспективних підприємств;
- запровадження комерційних платіжних інструментів (чеки, векселя);
- виплата заборгованостей по зарплатах.

Саме від реалізації цих та інших заходів залежить успішний розвиток країни та її інтеграції в світове суспільство в якості рівноправного члена.

При виробленні дієвої антиінфляційної політики необхідно використовувати світовий досвід. Наприкінці 70-х - на початку 80-х років минулого століття США зіштовхнулися зі спадом виробництва та високою інфляцією. Для боротьби з нею Федеральна резервна система впровадила жорсткий контроль за зростанням грошової маси. Однак в антиінфляційній політиці адміністрації Рейгана, обраного президентом у 1980 році, наголос був зроблений на інші заходи. Було здійснено дерегулювання економіки, внаслідок чого обсяг державного втручання скоротився, посилилась конкуренція. Варто згадати і власний повчальний досвід. Наприкінці 90-х років минулого століття був здійснений комплекс заходів, спрямованих на дерегулювання економіки і розвиток підприємництва. Істотно скоротився перелік видів діяльності, що підлягають ліцензуванню, зменшилась кількість перевірок, була впроваджена спрощена система оподаткування, обліку та звітності для малого бізнесу. Суттєво зросла і чисельність зайнятих на підприємствах. А кількість суб'єктів підприємницької діяльності - фізичних осіб збільшилась в півтора раза. Ці заходи сприяли виходу економіки із кризи, вплинули також на динаміку цін.

Країни, що рішуче пішли шляхом ринкових перетворень, частково вже мають певні позитивні результати, які відображаються, передусім, у стримуванні інфляційних процесів. Безперечно, що й Україна, маючи значний економічний потенціал, не тільки стабілізує фінансову ситуацію в країні, але й забезпечить умови «керуваності» інфляційним факторам, що надасть їй змогу зайняти належне місце серед інших економічно та соціально розвинутих країн світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Афанасєв І. Теорія інфляції/ Афанасєв І. Гроші та кредит. – К.: Основи, 2004. – 400с.
2. Економічна теорія. Політекономія : підручник / за ред. В.Д. Базилевича / В.Д. Базилевич, В.М. Попов, К.С. Базилевич, Н.І. Гражевська. - 7-ме вид., стер. - К. : Знання-Прес, 2008.-719 с.
3. Косік А.Ф. Мікроекономіка : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А.Ф. Косік, Г.Є. Гронтковська. - 2-ге вид., перероб. і допов. - К. : Центр учб. л-ри, 2008. -436 с.
4. Глухов Ю. Чим спричинене прискорення інфляції? // Персонал Плюс. – 2008. - №44 (296) 11-17 листопада.
5. Фельдюльц Інфляція і фіксальна політика України // Ринок цінних паперів України. – 2006. - №1-2. – С.11-18.